UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Specvlvm Ivris Gvlielmi Dvrandi

Durantis, Guilelmus

Augustae Taurinorum, 1578

Præsumptionibus.

urn:nbn:de:hbz:466:1-96857

Visual Library

ff. de arbi. itẽ ſi vnus. §. fi. & l. ſeq. quod eſt tutius & uerius: quia officium nõ debet diuidi. Bal. vide ĩ. e. §. unus executor. Ex ſtipulatione ſacerdotis alteri quæritur. quia ſacerdos in ſuo officio & appendiciis eſt publica perſona, ver. itẽ cũ. Gul. ¶ Merus executor nõ põt agere niſi ad pias cãs, vel niſi hoc habeat in mandatis, uer. & ſcias. & uer. ſeq. Gul. ¶ An executor teneatur ſatiſdire? ver. quid ſi hęres. Gul. ar. ff. loca. l. inſulã. §. fi. & ibi, quid de fratre minore. Bal. ¶ An executor poſſit reddere rationem per ſuum iurm C. de do. l. ſi quis pro. de accuſa. c. qualiter. uer. quid ſi ex. Gul. ¶ Executor non poteſt facere diſtributionem niſi adita hereditate, etiam ab inteſtato facta repetitione. uer. ſed quæro. alle ff. de fideic. li. l. 2. Gul. & no. ff. de hær. inſti. l. qui filio. §. ſeruus. ubi eſt gl. Bal. ¶ Executor ad pias cauſas põt facere procuratorẽ ſuper actione, quam habet, etiam ante litis ↄteſtationem, uer. nũquid cã. Gul. & hoc in iudiciis: non tñ põt alteri committere ea, quæ induſtrialia ſunt, l. cuius bonis. de cu. fur. Gul. ¶ Diſtributor ad pias cãs eſt hæres pro pauperibus, ſm Rolandinum: ſed noĩe, non re, ſm Accur. uel ꝑ prie non dicitur hæres, ſed adminiſtrator, ſm Azo. uer. itẽ pone, ꝙ aliquis ſit loco. Guli. ¶ Mater finita tutela, & commiſſaria, dicit ſe habere ↄſcientiam de quibuſdã male ablatis per defunctum, & ideo vult retinere pecunias pupilli, ut eas reddat, quærit, an poſſit? verſ. ſed pone: quædam, ſi conſtat, ſic: alias non. Gul. ¶ An inſtra rei legatæ debeant dari legatario. C. ad leg. Falc. ſi prædiorum. uer. ſed quæritur. per Gul. ¶ An executor vltimæ voluntatis poſſit vendere C. qñ decre. opus non eſt, l. 2. ff. de alimen. leg. l. alio hærede. & ibi plene de materia executorum. per Bar. uerſ. ſed ãn executor. Gul. dic, ꝙ non, niſi in duobus caſibus, ſc. qñ teſtator ei hoc cõmiſit & qñ hr̃ loco hæredis uniuerſalis: & qñ aliter non eſt, vnde ſoluatur, & vendet hæres, non executor, uer. ſed quid ſi non. Gul. ¶ Quo iure agit executor ꝯ nomen debitoris? uer. illud. Gul. & an ſatiſdet & quid ſi debitor uult magis ſoluere hæredi, q̃ executori uer. ſed nunquid iſte. & uerſi. ſeq. Gul. Et an hæres compellatur agere, uel cędere iura pro ſolutione dicit, ꝙ non cogit niſi cędere. uer. ſed an ex lege. uide etiam ff. de adminiſt. tut. l. Lucius. §. fin. Bal. ¶ An executor poſſit tranſigere cũ debitoribus, vel compromittere, ar. ꝙ ſic, in non liquido, C. de tranſa. l. præſes. ver. de illo. Gul. ¶ Vbi executor impeditur, eps̃ exequitur, uer. q̃d ſi executor impotentia Guli. ¶ An tp̃s appoſitũ in una parte teſtamenti, videat̃ in alia parte repetitum, C. de oper. li. l. Titius. ¶ An executor poſſit eligere minus pauperẽ, C. de teſt. mili. l. captatorias. per Cy. ¶ Merus executor nõ põt inſtituere ex Trebellianica. ar. ff. de iure do. l. ſi mulier. §. ex affe. hæres interdũ põt, & nõ dẽt, C. de fideicom. l. poſt mortẽ. Interdũ nõ põt, nec debet, puta in præiudicium tertii: uel ubi eſt incertitudo ꝑſonæ, ff. de leg. 1. l. filius. §. diui. Vel dic, ꝙ reſtitutio ex Tabelliano habet tres effectus ſcilicet trãſactionis, exonerationis & liberationis à fideicõmiſſario. Quo ad primũ effectũ, põt ſtatim reſtitui: nec tñ eſt donatio, ſed ꝑuentio ſolutionis, ff. de leg. 2. l. Lucius. & de ſol. l. ſub ↄditione. & iõ tex. in l. poſt mortẽ vtit̃ verbo Satiſfacere. Quo ad ſm non: vñ creditores adhuc habẽt reſtituentẽ obligatũ, quia plus tempus nõ cadit ſub voluntate teſtatoris: ſed ꝑ ter eũ eſt, ff. de leg. 2. l. Lucius §. teſtator. Itẽ nec exonerat̃ reſtituẽs ab aliis fideicõmiſſariis, ut d. §. diui. ¶ Qñ ↄditio inſeritur actui, ad hoc ut actus ſortiat̃ effectum, dẽt ↄditio extitiſſe: & facit ff. de hęr. inſt. l. 3. §. qui fide. Bal. ¶ Executor tenet̃ inuentariũ facere, qñ uult adminiſtrare, ſicut orphanotrophus & tutor, uerſic. ſed an tenet̃ & hoc, ſi eſt diſtributor vniuerſalis: ſecus, ſi ad certã rẽ. Gu. ¶ Omnis executor tenet̃ reddere rationẽ eorũ, q̃ adminiſtrat, uer. ſed an ſimpliciter. Gul. & an ſtetur ſuo codici rationũ, verſ. ſed nunquid ſm. ff. de tute. & rat. diſtrahen. l. 1. §. officio. per Dy. ¶ Si vnus executorũ morit̃, an accreſcat alteri ↄiuncto verbis, vel non, ver. ſed ſi aliter ex. Gul. ¶ Et ſi oẽs ſunt mortui ↄmiſſaria & induſtrialis executio ad epiſcopũ redit, ſeu deuoluit̃, uer. quid ſi unus. uide ſ. e. §. inter executiones. ¶ An præſentes poſſint exequi collegis abſentibus irrequiſitis verſ. ſed quærit̃, an. Gul. ¶ Si executores non ſunt ↄcordes, epiſcopus faciat, ꝙ uult. uer. ſed q̃d erit. Guli. ¶ An ſit melior ↄditio occupantis, ver. ſed nunquid. Gu. C. de auctorita. ꝑſtan. l. fi. Gul. ¶ Si vnus executorũ renunciat, an alius ſolus exequat̃, ver. ſed q̃d ſi unus. G. ¶ An executor ſuſpectus poſſit remoueri, uerſic. q̃d ſi executor eſt ſuſpectus Gul. C. de procu. eũ, qui. Bal. ¶ An executor cogat̃ exeq. uer. itẽ quærit̃, vtrũ ſic, poſtq̃ res ad eũ ꝑuenit. G. ¶ Et an ꝯ executorẽ neceſſarius ſit libellus, uer. quærit̃ aũt, qualiter. Et an intra annũ poſſit cogi, verſi. ſeq. G. ¶ An nõ adita hæreditate valent pia legata. uer. ſed pone, ꝙ ex eo ſit, ſm Gul. Cõtrarium no. ĩ. de re iu. §. ꝙ relicta. ¶ An hæres poſſit facere diſtributionẽ ſine executore, uerſi. denuo quærit̃. certa ſic, incerta non. G. ¶ No. ꝙ relicta ad pias cauſas poſſunt peti vſq; ad xl. annos, ut in auth. de eccle. tit. §. pro temporalibus. Colla. 9. ¶ Videtur ꝙ diſtributor hæreditatis non poſſit ſoluere ęs alienum: q̃a hæreditas dicitur ære alieno deducto ſt. pro ſoluto, l. mutus. Bal. ¶ Quæ dicantur relicta ad pias cauſas, vel ad pios vſus, & quod generaliter relictum pro bono animæ, dicitur ad pias cauſas, ff. de leg. 3. l. ſi q̃s Titio. per Accur. verſi. & ſcias, ꝙ inter, plene per Gul. & C. de ſacroſan. eccl. l. illud. in glo. Bald. Et an ad pias cauſas exequẽdas quilibet agere poſſit. uer. ſed nonne cuilibet. per Gul. ff. de leg. 1. l. ciuitatibus. per Bal. ¶ Nomine fortisfactorum, uel illicitorum continentur extorſiones non debitæ ex contractu, niſi poſt moram, uer. ad huc aũt quæritur. G. Hoc intellige de debito reali, & non de perſonali. Bal. ¶ An monachus, conuerſus, canonicus, prior, uel epiſcopus, poſſit fieri executor teſtamentarius uerſ. ſæpe enim quæritur. & ſeq. Gul. ¶ An officium executoris tranſeat ad heredem, uel ſucceſſorem, no. de cur. fur. uer. eius nuper bonis. & ſeq. Gul. ¶ An mortuo epiſcopo capitulum ſuccedat in executione teſtamenti, uer. item circa legitimos. Gul. ¶ Si epiſcopus eſt infirmus, an faciet executionem archiepiſcopus, no. ver. ſe. Sed an iudex ſecularis, uer. ſeq. Gul. ¶ Iudex ſecularis habet compellere, non exequi, ff. de peti. hær. l. hæreditas. Ar. contra ff. de vſufru. le. l. legatum. ſed ibi non eſt ad pias cau-
[…]equi intra tempus ſibi aſſignatum, alias pri
[…]onſtitutiones epiſcopales præfigunt termi
[…]oranti labuntur termini propter bonum
[…]aciat. ar. ff. de inf. l. genero. & ibi omnino
[…]ff. quemad. ſeruit. amit. C. de præſcr. long.
[…]e: ab or. facien. l. fi. & de ædili. edic. l. con

ſpe. & c. ſtatutum. de præben. lib. 6. Dic, aut termini lapſus eſt alicui fauor & currit ignoranti: aut præiudicium, & tunc non currit. aut nec fauor, nec præiudicium. & tunc currit ignoranti, ut hic. Bal. ¶ Si executor impendit aliquid de ſuo, recuperat. uer. ſi. Gul. in l. fi. ff. de ne. ge. q alienа. §. libertos. ff. ad leg. Fal. l. 1. ff. de iure del. l. fi. §. in computatione. Bal. ¶ Si quis donat proprietatem retento uſufructu in uita, iſta donatio eſt inter uiuos, licet executio eius quo ad vſumfructum, ſit collata poſt mortem & licet ſiat mẽtio mortis: quia non adiicitur Mors, verbo principali, quod eſt Donatio, ſed verbo executiuo, vt patet in forma, quam ponit Spe. in §. porro. uerſi. donatio autem. ¶ Et nota, ꝙ triplex eſt ſpecies donationis, ſcilicet mera cauſa mortis, mera inter viuos, & quaſi media inter has: & bene facit ad hoc, quod not. ff. de leg. 2. l. cum pater. § Mæuio. Bal. uide ſ. eo. §. filiusfamilias. ¶ Si quis donat plures poſſeſſiones. ſigillatim enumerãdo plures ſunt donationes: ſecus, ſi vno generali vocabulo, ver. optimum. Guli. ¶ Poteſt opponi pactum quod donatio non reuocetur occaſione naſcentium liberorum: & tunc ceſſat l. ſi unquam. C. de reuocand. donat. ſed non ceſſat quærela inofficioſæ donationis, uer. donatio aũt firma. Guli. ¶ Codicillus non reuocatur per alium codicillum cauſa diuerſa, ſed teſtamentũ ꝑ teſtamentũ ſic, §. uiſo. ver. & nota, ꝙ tutius. ¶ Quinq; ſunt inuentaria, ſcilicet tutoris, curatoris, orphanotrophi, hęredis, & fiſci, de inſtr. edi. § dicto. in prin. Gu. vide ſ. de actore. §. tuto. & de cura. §. j. ¶ Inuẽtariũ ꝑiudicat tutori, quo ad ea, quæ ſupprimi poſſunt: nõ quo ad ea, quæ certũ eſt poni nõ debuiſſe, uer. ſeq. Gul. ¶ Si tutor non poſuit omnia in inuentario, repellit̃, ſi ſunt ſuſpicione digna, ſecus in modicis, ff. de con. & demon. l. q̃uis. ¶ Sed ſi nõ addit nouiter quæſita, non ꝑ hoc huic obiici exceptio: quia iuſtum fuit decretum à principio, ver. ſed & ſi omnia. & ſeq. De his tñ nouiter acq̃ſitis & de fructibus debet fieri codex rationum: & eſt ſimile in fideiuſſore dando, C. de iure delib. l. mulier. Bal. Circa inuentarii ↄfectionem & modũ debet attendi ↄſuetudo regionis, uer. quid ſi ſit de conſuetudine. G. ¶ An pater teneatur facere inuentarium? Dic, ꝙ non, ſi iure vſufructus adminiſtrat: quia nõ cogitur reddere rationẽ. ver. quid. Gul. ¶ Vltimo tractat Spe. de inuentario hęredis, & ponit ſubſtantialia, & formam inuentarii, in pe. & ult. colũ. ſed non plene ponit: & ideo Bar. facit aliam formam ſm §. ſi uero abſunt. in auth. de hær. & Falci. & inde collige. Bal. ¶ Per ſtatutũ põt inuentarii, confectio remitti, ut no. in l. fi. C. arbit. tutel. per Cy. ¶ Itẽ an teſtator poſſit derogare ſtatuto, ibidẽ per Cy. ¶ Mandauit teſtator hæredi, ꝙ faceret cappellam, & expẽderet centum: reperitur capella eius æſtimationis, nec reperitur à quo, uel vnde facta fuerit: Dic, ꝙ præſumitur facta ab hærede, l. fi. C. de ali. pup. præſtam. per Bar. vide in ar. ꝯ, l. ei qui dicit. cum concor. ff. de prob. & in d. l. fi. ideo ſic præſumitur: quia continuo ſtetit pupillus penes tutorem, ideo vento non præſumitur vixiſſe.

a De præſumptionibus.[a] Rubrica.

ADDITIO.

a ¶ Pileus non poſuit hanc rubricam, ſed de ipſa aliquid tractauit ſub tit de prob. ¶ Itẽ Ioannes de Deo Cauil lib. 5. in diſtinctionibus tamen ſuis poſuit materiam primi §. vt ibi dicã. ¶ Tan. poſuit rubricam ſui operis parte ſecunda, rubrica pen. & hunc libellũ iudiciarii ordinis Tan. Hoſt. allegat in Summa huius tit. §. penult. in fi. ¶ Archi. autem fere totum ipſius Tanc. titulum poſuit 7. q. 1. c. oues. & ex quo reliqui practici auctores, & alii materiam omiſerunt, ad non practicos recurramus. Conſtat omnes Summiſtas materiam tractauiſſe.

¶ Et quia de Hoſt. nunc dixi, qui vltimus fuit, ſcire debes eum in Summa triplicem diuiſionem poſuiſſe in ſecundo §. Prima fuit, quæ ponitur hoc §. 2. quarta omiſſa, ſcilicet de temeraria, probabili, & uiolenta: & de his tribus ſub uer. ſuſpicionis. no. 2. q. 1. primo ſemper. & ext. de præſump. quanto. & uide, ꝙ ibi breuiter dixi ſuper gl. Secunda fuit, ꝙ præſumptionũ alia iudic. ſiue ↄtumaciæ hominis, alia famæ, alia naturæ, alia iuris tantum, alia iuris & de iure, alia qualitatis facti: & de hoc plene proſequitur. Tertia ipſius diuiſio eſt, ꝙ præſumptionum alia præſentis ad ꝑſens: alia, præſentis ad ꝑterita: alia pręteriti ad futura: alia præteriti ad pręſens: alia, ad præſens ex præſenti circa futurum: alia, ex præterito circa præteritum, Membra inſinuaſſe ſufficiat: recurratur ad volumen. gl. hãc materiam ponunt l. dist. ferrum, 54. diſt. fraternitatem. plenius de ſponſa. is qui. & iſtas tres remittit auctor ĩ. uer. neceſſaria. ante fi. Tu addas ex e. tit. ſcribã. 44. diſt. multis. ff. quod met. cau. non eſt veriſimile. & C. de probat. ſiue poſſidetis. vbi per Odofred. & ibi per Cyn. plenè & ſatis breuiter quamplures. extra volumina tractauerunt hanc materiam: & maximè ſuper leg. illa, non eſt veriſimile. inter quos Alb. Odofred. qui mutauit modum allorum, ſic diuidens. Cauſarum quædam requirunt plenam cognitionem quædam ſummariam tantum. Primo caſu aut præſumptio eſt leuis, aut vehemens: & ſecundo caſu alia eſt iuris tantum, alia iuris & de iure: alia hominis: alia naturæ: alia facti: & iſta aut eſt facti præſentis: aut præteriti: aut ſubſequentis: & prædictæ præſumptiones quandoque ſunt pro actore: quandoque pro reo. Vides: ꝙ principium & finem miſcuit inter membra: in quibus vult: quod in ſummaria cognitione eius præſumptio dat victoriã etiam agenti: & ideo: quia per illas non præiudicatur principali quæſtioni: dat exemplum, ff. de liber. agnoſc. ſi quis a liberis §. ſi vel parens. cętera omitto. Sed eſt ſciendum: ꝙ Marti de Fano ſuper ea. l. non eſt veriſimile. tractans materiam, non præmiſit membra: ſed quinque præſumptiones proſequitur & eſt prima iuris & de iure & in hac dat multa exempla de quibus infra dicam. ſecunda eſt iuris tertia eſt hominis quarta eſt naturæ: quæ a natura inducitur vel lege auxiliante naturam quinta ex conſuetudine oritur. Iura quæ inducit ĩ. ponam quia ſic aliud conferã breuitati.

In præ-

IN præcedentibus de veris & plenis probationibus, q̃ fiunt
per teſtes, uel inſtrumenta, præmiſimus: nunc ergo ad perfe
ctionem tractatus probationum, & de probatione, quæ
fit per præſumptionem, aliqua ſub compendio perſtrin-
gamus, dicentes: quid ſit præſumptio, & vnde oriatur: quot
a eius ſpecies.[a]

ADDITIO.

a
Species. ¶ Addit Tan. & quis eſt effectus cuiuſque.

1. §. Preſumptio

eſt argumentũ ad credendum vnũ
factũ ſurgens ex ꝓbatione alterius
puta ex cohabitatione perſonarum ſuſpectarum præſumit̃ coi-
tus, vt 27. q. 1. nec aliqua. 32. q. 1. dixit dominus. ext. de pſũm. lite
a ris. & c. 3.[a] Surgit autẽ præſumptio ex multis cauſis: ſc. ex cauſa,
b vt 23. q. 8. occidit. ꝯtra 32. q. 4. origo.[b] Ex perſona, vt lxxxix. diſt.
de cẽter. & 31. q. 2. Lotharius. 4. q. 3. ver. teſtium. ext. de præſum.
c. fi. & de pœn. & remiſ. noua. & xlvj. di. ſunt nõnulli. contra. 22.
c q. 4. ſicut.[c] Ex loco vt 17. q. 4. quiſquis. ext. c. literis. & c. g. contra.
d 1. q. 3. ſaluator.[d] in fi. & xl. di. illud.[e] 32. q. 5. tolerabilibus. Ex tpe
e vt 17. q. 1. Gõſaldus. ext. de ſpõſa. ad id, quod. cõtra 23. q. 8. ſi nul
f la.[f] Predicti modi probant lxxxi. diſt. in omnibus.[g] Item ex qua
g litate, vt xlvi. diſ. ſunt nõnulli. in fi. & 4. q. 3. B. hermaphroditus,
h ꝯtra 1. q. 1. nõ quales.[h] Ex taciturnitate, vt xliij. diſt. ſit rector. uer
ſus prin. & 28. diſt. presbyterum. ext. eo. nonne. contra de cõſue.
i di. 4. cũ pro paruulis.[i] & ſeq In vtilitatẽ,[k] vt 23. q. 4. ipſa pietas.
K cõtra 23. q. 5. relegãtes. circa med. Ex fletu, vt 31. q. 2. ſi uerum.
l 6. q. 1. c. inuitare. cõtra 23. q. 4. c. eſt iniuſta.[l] Ex fuga, 1. q. 1. c. ꝯſtat.
xliii. diſt. ſit rector. ver. rectorem. recta, &c. cõtra l. diſt. presbyte
m ros.[m] Ex negligentia, vt 18. di. peruenit. ext. eo. ſcribã. 2. q. 7. c. ne
n gligere. ɔ̃ xlj. di. ſępe.[n] Ex ꝯſeruatione, lvj. di. c. 1. ꝯtra xlvi. di. quã
o tũlibet.[o] Ex familiaritate, vt 34. diſ. quorundã. 28. q. 1. ſæpe. ext.
de accuſ. repellant. ɔ̃ C. de epiſ. & cl. eum q̃. ext. de cohab. cler. &
p mul. à nobis.[p] Ex vicinitate, de pœn. di. 1. ſed & continuo. cõtra
q 11. q. 3. c. anteceſſor[q] Ex obſcuritate, vt 18. q. 2. c. ꝑniciosã. ext.
r de off. del. ꝯſuluit. ɔ̃ lxxxvi. di. ſi qd.[r] Ex euẽtu, vt 15. q. 1. aliquos
s ꝯtra 14. q. 2. c. fi.[s] Ex dignitate, ut 11. q. 3. abſit. ext. de reſcr. c. præ
t ſenti.[t] 8. q. 1. qualis ɔ̃ ea. q. illud[u]. & xl. di. multi.[x] Ex quãtitate, vt
v 12. q. 2. bonæ. ext. de reb. eccl. alie. uel nõ cõſenſus. ext. de ſimo.
x & ſi quæſtiones. cõtra. 14. q. 6. c. fi.[y] Ex dilectione ut 23. q. 4. ea. ɔ̃
y pœn. diſt. 7. c. fi. uer quem enim morbus. ext. de præb. graue. 28.
z di. de Syracuſanæ ꝯtra 8. q. j. c. Moyſes[z] Ex ſocietate, 2. q. 7. c. pe
a nul. ext. de accuſ. repellant contra lxxxj. di. clericus[a] Ex frequẽ-
tatione, ut in c. clericus. & ead. diſt. in omnib. extr. de vit. & hon.
b cler. monaſteria, cõtra xlvi. diſ. ſunt nonnullj.[b] Ex ætate, extr. de
præſum. cum in iuuentute. & 2. q. 1. c. ſcelus. & 34. diſ. fraternita-
c tis. ɔ̃ ead. di. §. ꝙ ergo.[c] Si ei, qui longo tempore in aliquo ordi-
ne deſeruiuit, nouiter obiicitur, ꝙ fuit à non ſuo epiſcopo ordi
natus, quid ſuper hoc præſumatur tam in iudiciis, quã ext. & an
præſumatur ſolennitatem interueniſſe, uel omiſſam fuiſſe, not.
d ſecundum Papam, ext. de eo, qui fur. ord. ſuſcep. c. fi.[d]

ADDITIONES.

a c. 3. ¶ Eſt ſciẽdum, ꝙ Io. de Deo ex diſtinctionib. Rich. Anglici, charta no na, ſumpſit hanc diſtinctionem, quę ſequitur vſq; ad decimum octauum membrum ſuis diſtinctionib. liiij. & ſicut Richardus nullam decretalem allegabat, ſic nec Ioannes. Guliel. addit quatuor vltima mẽbra, & omnes decr. quæ hic allegantur. Propter multitudinem autem contrariorum no uam formam tenebo in ſoluendo, premittens quod ad plura ex cõtrariis, ſ. ſcriptis ſufficit hæc ſolutio, quod præſumptio & veritas ſunt diuerſa: negatur præſumptionem eſſe poſſe contrariam veritati, eod. tit. c. vltimo in fi. & patebit per inferiora, & infra §. prox. &c.

b Origo. ¶ Licet ibi dicatur, non refert, ex qua honeſta cauſa quis inſaniat, puta ex ieiunio, vel nimia vigilia per id tamen non negatur, ex cauſa pręſumptiuè iudicati: de acc. cum dilecti.

c Sicut. ¶ Licet pręſumatur ex perſona, puta pro cõſtituto in gradu. apud. Deum tamen præfertur iuſtior, ut ibi, & de temp. ord. ad aures. in fi.

d Saluator. ¶ Licet venditio rei ſacræ in eccleſia, vel ext. inducat ſimoniã, non per hoc negatur, grauiorem eſſe culpam, cum in eccleſia peccat, de homic. ſicut dignum. in prin.

e Illud. ¶ Ad hoc ꝯ̃rium & ſequens vide, quod in ipſo ſequenti no.

f Si nulla. ¶ Vide, quod no. de treug. & pace. c. 1. in gl. 2.

g In omnib. ¶ & 29. diſ. ſciendum. & no. 18. q. 2. diffinimus. in vl. gl.

h Non quales. ¶ Dicit, ex ſacerdotis qualitate eius ſacramenta, vel bonam doctrinam non pollui.

i Cum pro paruulis. ¶ Baptizatus adultus per ſe loqui debet: tacendo nõ dicitur conſentire, &c.

K In vtilitatem. ¶ Melius diceret Vtilitate. ibi enim in fin. dicitur, ſint ipſi vtiliter, qui contra eam fuerunt hoſtiliter. & contrarium probat ꝙ inutiliter recipiuntur hæretici, cum peccare non ceſſent.

l Eſt iniuſta. ¶ Fletus rei, vel ſuorum non probat eum corrigibilem.

m Presbyteros. ¶ Etiam obſtante fuga apparet quandoq; conuerſio.

n Sępe. ¶ Ibi dicitur, quod quandoque remiſſio, vel negligentia vult videri pietas. Io. de Deo fortè non ponderans, ꝙ prædixi alle. l. diſt. ſæpe. ſed illud capitulum facit pro, non contra.

o Quantumlibet. ¶ Licet præſumatur pro iis, qui in religionibus conuerſati ſunt, quandoque tamen reperiuntur alii deteriores.

p A nobis. ¶ Ibi conſanguinitas elidit ſuſpicionem, quam familiaritas induceret.

q Anteceſſor. ¶ Ibi, Bonifacius communicauit corpore, ſed non mente.

r Si quid. ¶ Non debet iudex eſſe facilis ad credendum.

s c. fi. ¶ Richar. & Lud. non allegauerunt hoc, ſed ver. Ouidii epiſt.

Careat ſucceſſibus opto, Quiſquis ab euentu facta notanda putat.

t Præſenti. ¶ Hodie ſtatutũ. §. 1. lib. 6. Iſtud autem capitulum poteſt ꝯuerti: quia dicitur, ꝙ ſacerdos non debet rogari in teſtem, ſed ſi aliquo euentu viderit, vel audiuerit, aliis deficientibus teſtificari debet.

v Illud. ¶ Vide quod ibi no.

x Multi. ¶ Vide, quod prædixi ſuper ſecundo contrario.

y c. fi. ¶ Ibi ſoluitur in fi. gl.

z Moyſes. ¶ Facit pro & contra, ponderato, quod fecit Moyſes.

a Cler. ¶ Quod ſit hodie clericus, ibi præſumitur ex ſolitudine.

b Sunt nonnulli. ¶ Sanctus vir mala de bonis non æſtimat.

c §. quod ergo. ¶ Ibi, difficile continentiam ſeruat &c.

d C. fi. ¶ Primum ibi ſcripſi poſt eum in gl. ſecunda: ſecundum dictum quære de re iud. ſicut. ſuper tertia gloſſa, in quibus locis vide per Ian. & Ab. Sicu. item Rota in antiquis deciſ. lxxxiiii. & deciſ. cccxii.

SVMMARIVM.

1 *Præſumptionum ſpecies quot ſunt.*
Præſumptio temeraria, quæ.
2 *Præſumptio probabilis quę ſit, & ex quibus ſurgere dicatur.*
3 *Præſumptio violenta ſurgit ex veriſimili probatione.*
Præſumptio iuris dicitur, quando ius præſumit ita eſſe.
4 *Denunciãte aliquo alicui ter, ne cum vxore ſua loquatur, ſi poſtea cum ea reperiatur loqui, violenter præſumitur de malo.*
5 *Preſumptio neceſſaria quę dicatur.*
6 *Iudex procedens per pręſumptionem, debet eſſe tardus ad pęnam imponẽdam, & ſententiam temperare.*
7 *In criminibus non debent eſſe pręſumptiones, ſed clarę probationes.*
8 *Tortura an ex pręſumptione poſſit aliquo caſu dari.*
9 *Bonum factum ſemper pręſumendum eſt benefactum.*
10 *Bonum de malo, aut malum de bono, nunquam eſt pręſumendum.*
11 *Pręſumptiones diuerſę nonnunquam circa idem factum habentur.*

a
1 2. §. Species [a] autẽ ꝑſumptionũ ſunt quatuor, lȝ cõiter tres ꝯſueuerint aſſignati. ¶ †. Eſt enĩ præſumptio

ADDITIO.

a Species. ¶ Proſequitur & ampliat uerba Tan. vbi ſ.
ADDITIO. Adde ad materiã videndũ Præpoſi. Mediolanen. in c. 2. is qui fidẽ. de ſpõſa. in 2. col. & ſeq. vbi pleniſſime: & de differentia inter præſumptionẽ & fictionẽ, vide omnino Ioannẽ de Tur. crẽ. in c. ferrũ. diſ. l. & Philip. Corn. conſi. cxxxv. inci. viſis articulis. in 2. col. ver. nã ius canonicũ in 1. vol. Et an præſumptio violenta habeat vim plenæ probationis etiam in cauſa criminali, vide Matheſilan. notabili cxix. incipiente, nota, ꝙ præſumptio. Et an contra præſumptionem iuris & de iure admittat̃ probatio in ꝯ̃rium, vide Io. de Tur. cre. in d. c. ferrũ. in ſecunda concluſione, & ꝑ Ludo. Rom. conſ. cccl. incip. in caſu. col. 4. ver. his tamen. & uide Hippoly. de Marſi. ſing. cxvi. incip. præſumptio. vbi, quod præſumptio iuris & de iure, eſt maximæ importantiæ, & operat̃ plura, vt habet̃ in l. fi. C. arbitr. tutel. & in l. antiquæ. C. ad Velleia. & in l. ſi. ff. ꝙ metus cauſa, & in c. is qui. de ſponſa. cũ ſimil. de quibus late per Fel. & alios in c. quanto. in vl. col. de præſum. Et inter alios effectus quos operat̃ talis præſumptio iuris & de iure, operatur: vt condemnatus ex præſumptione iuris & de iure, non poſſit appellare: quia habetur pro confeſſo & conuicto: & confeſſus & conuictus non appellat, vt in l. 2. C. quorum app. non recip. ita ſingulariter dicit Bal. in l. ſi qui adulterii. C. de adul. quod dictum refert & ſequitur pro notabili dominus Franciſcus Brunus in tractatu ſuo de indiciis. & tortu. in 6. char. in 3. col. in prin. Et adde Præpoſitum Mediolanẽſem in d. c. is qui fidẽ. in col. pen. ver. colligendo. vbi ponit regulã ꝙ ɔ̃ præſumptionem iuris & de iure, non admittitur probatio: quam regulã limitat ſex notabilibus modis: vide omnino per eũ. Et an & qñ ꝑſumptio reqrat allegationẽ vide omnino Ale. in l. qui in aliena. in 3. col. ver. ext. gl. ff. de acq. hæred. & per Lud. Rom. conſ. lxvii. incip. pater reuerende. ver. ſecundo reſpondeo. Et an præſumptio iuris, quod quis habet in re, excuſet violentũ inuaſorẽ ipſius rei à pœna & à dolo: vide Hip. de Marſil. ſing. clxvii. inc. violentus inuaſor. Inn. in c. cum in officiis. de teſta. Bal. in authentica, licentiam. ver. ſed reuoco, C. de epiſ. & cler. Et adde: quod præſumptiones iuris ſunt liquidiſſimæ probationes, l. licet Imperator. de leg. 1. l. ſi q̃s locuplex. in fi. ff. de manumiſ. teſt. l. quidã teſtamento. in fi. de vulg. & pupil. no. Abbas in c. 1. in 2. notab. de cleri. non reſi. in c. cum dilecti, in 1. no. de donat. & Bart. in l. fi. ff. de pub. iud. & dñs Philip. Deci. conſ. ccxxii. in 4. col. ver. in hac cauſa. in ſecunda parte conſ. Et ꝙ præſumptiones legum dicantur liquidiſſimæ probationes, no. Pau. de Caſt. cõſ. cclxxxi. inc. in cauſa iſta. in 2. co. uer. tertio releuatur. in prima par. conſ. & Mari. Soc. conſ. [illegible] ctam. col. 6. ver. 12. probatur in primo volumine: [illegible] ptionem iuris & de iure, admittatur probatio in

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

ſumptio temeraria, probabilis, violēta & neceſſaria. Temeraria
præſumptio eſt, q̄ ſurgit à malis hominibus & meleuolis, & ex
cauſis vilibus & leuibus: puta quia vidēt aliquem ſemel cum ali-
qua loqui, ſtatim præſumunt malum: & malè, cum dubia in me-
liorē partem debeamus interpretari, ext. de reg. iur. c. 2. Vnde ſi
præsbiter amplexetur mulierem, prçſumitur facere id cauſa
benedicendi, uel ad pçnitentiam exhortandi, 11. q. 3. abſit. xcvii.
diſt. in ſcripturis. Temeraria ergo prçſumptio inualida eſt, & à iu
re repellitur, nec mouere debet animum iudicantis: 2. q. 1. c. 1. &
6. q. 1. cap. oues. lxxxvi. diſtin. ſi qui vero. extr. de ſimo. licet Heli.
2 ¶†Probabilis autem, ſiue veriſimilis dicitur præſumptio iudicis:
& hæc ſurgit multis ex cauſis & ſuſpicionibus (de quibus ſupra.
aliquas tetigi) fama ſuper his crebreſcente: & hçc inducit purga
a tionem,[a] vt ext. de purg. cano. c. ſi quis de gradu. 2. q. 5. c. presby-
ter ſi à plebe. & c. ſi mala. & c. omnibus. Contra eam tamen ad
mittitur probatio, ut 7. q. 1. c. præſentium. ext. de renunc. ſuꝑ hoc
Nec inducit iudicem ad ſententiandum, niſi cum talis in purga-
tione defecerit, ut in præ. concor. & ext. de cohab. cle. & mulie. c.
tua. & dicam j. de abolit. & purgat § nunc de purgatione. Verun
tamen licet per ſe iudicem non moueat ad pronunciandum, cū
vno tamen teſte, uel cum alia conſimili præſumptione plenam
b facit fidem, ſecundum Tanc.[b] ext. de præſumpt. illud. 4. q. 3. uer.
item ſæpe. 35. q. 6. ſi duo. C. ne de ſta. defun l. 2. vel mouet iudicē,
ad deferendum iuramentum ei, pro quo eſt prçſumptio, ut ſen-
tentiam ferat pro eo, C. de reb. cre. in bonæ fidei. ff. de iureiu. ad-
monendi. ext. de proc. ex inſinuatione. ext. de prob. ſicut cōſuetu
3 do. ¶†Violenta autem præſumptio ſurgit ex veriſimili proba-
tione: & dicitur præſumptio iuris, quando ius prçſumit ita eſſe:
puta ſi apparet chirographum cancellatum, ius præſumit debi-
torem eſſe liberatum, ff. de probat. ſi chirographum. & lxxvii. di
ſtin. ſcire in fin. ff. de pact. poſtquam. & l. Labeo. Præſumit etiam
ius, quod nullus reſignet perſonatum eccleſiæ, & poſtmodum
c recipiat vicariam, extra de præſumpt. quia veriſimile.[c] Item
præſumit, quod nullus de maiori dignitate tranſit libenter ad
minorem, ut extra. de cleric. non reſi. in eccle uel pręb. capitu. 1
Item præſumit, quod quis cognouerit vxorem, cum qua diu co
habitauerit, ut xxvii q. 1. nec aliqua. Item ſi quis inuētus ſit cum
aliqua nuda, ſolus cum ſola, & in lecto iacentes, ſecretis locis &
latebris, præſumitur, quod ſint fornicati, ut extra. de præſum.
literis. Item ſi accuſatus aufugiat, poteſt condemnari, ut ff. de
d bo. li. ſi in libertinū. & C. vt omnes iud. tā ciui. quā mil. l. unica.[d]
4 ¶†Item ſi quis denunciet ter alicui, ne cum vxore ſua loquatur,
& poſtmodum inuenit eum cum ea loquentem, poteſt eum iudi-
ci tradere puniendum: quia violentiſſima præſumptio eſt, quod
pro malo loquatur, in authen. vt lic. matri. & auiæ, §. his quoque.
Collat. 8. quæ eſt poſita C. de adulter. auth. ſi quis ei. Item ſi te ac-
cuſo de adulterio cum Berta commiſſo, & tu me repellis, dicens,
ꝙ eſt tua conſanguinea: poſtea vero cum ea contrahas, poteris,
puniri, quaſi de maleficio uidearis confeſſus, ut C. ad leg. Iul. de
e adul. ſi qui adulterii. & hoc inducit[e] iudicē ad pronunciandum
pro ea, niſi contra probetur. nam contra talem prçſumptionem
f bene admittitur probatio, vt in prædicta concordantia. & extra
de probat. propoſuiſti. Ar. contra, quod non inducat iudicē ad
pronunciandum, extra de præſum. literas. Sed ibi Papa voluit be
nignè agere. Vel dic, ꝙ inducit probationem in criminibus me-
g diocribus, ut in præ. c. dixit.[f] non in enormibus, ut in præd. c. lite-
ras. dic, ut ibi no. Alias autem per præſumptiones, præter quam
in præmiſſis caſibus, & ſimilibus, non condemnatur quis ſine ꝓ-
batione, ſecundum Roſ. quia ſanctius eſt impunitum relinqui fa
cinus

ADDITIONES.

a Purgationem. ¶ Hic eſt effectus. Tan.
b Secundum Tanc. ¶ Cuius ad literam eſt iſte ver. totus.
c Veriſimile. ¶ Secundum Tanc. quod ſequitur vſque ibi, hic inducit. inter
poſuit autor.
d L. vnica. ¶ Hic eſt inſtandum ꝑꝑ materiam: & concordat ſ. ver. ex fuga. §.
prox. & datur thema de reo, qui obiicit falſitatē ↄ inſtrumentum productū
ab actore, ac ēt notarium accuſat de falſo: qui notarius poſtquam compa-
ruit dato fideiuſſore, vel prius aufugit: quæritur de notario, ac etiam de a-
ctore producente, in quo lædantur ex fuga? Contra notarium accuſatū in
ducitur l. in eos. ff. de cuſto. reor. quæ vult, carceratum, quia delatus eſt de
crimine, ſi aufugit, dato quod innocens eſſet, puniri, vt ↄfeſſum, vel conui-
ctum. facit in auth. de coll. §. antepen. Col. 9. ad idem in auth. de exhib. & in
tro. reis, §. ſi vero etiam quidam. Collatione v. & ꝙ ibi no. de ſeruientibus,
qui fugiunt. Itē lex fugam vocat delictum, ff. de ędil. edic. quis ſit fugitiuus
in prin. Itē deſertor capi poteſt, ff. de re mil. nō omnes. §. deſertor. itē facit
[illegible] Sylla l. 2. 6. de his aūt & l. leges. §. 1. facit ad hoc 3. q. 9. decreuimus. ex-
[illegible] in l. raptores. C. de epiſ. & cler. vbi de fuga
…ondemnatio, diſtinguebat, ſi crimen eſt
…t ſola præſumptio, ſufficiet fuga ſola, ff.
…aſſeſſ. l. conſiliarios. C. li. 11. de omni a-
gro, deſer. l. locorū. & in præ. l. §. ſi vero etiam quidam. Si autē ad damna-
tionē criminis requiritur plena probatio, non ſufficiet fugæ probatio, ff.
de requi. reis, l. 1. de cuſto. reo. l. diuus Adrianus. ver. diuus Pius. C. de rap-
tu virg. l. 1. §. 1. facit C. de iura. cal. l. 2. §. quod ſi actor. & §. finaūt. Old. ibi di
cebat, ꝙ ſi imponitur fuga pro crimine, tunc ſola ſufficit, vt in deſertore,
C. li. 12. de deſer. l. 1. & 2. ff. de re mil. l. deſertores & l. qui cum vno. §. q. poſt
deſertionē. Et ſic poſſet intelligi l. in eos. in prin. allegata, quę de fuga carce
ris loqt. Si aūt nō ꝓ crimine, ſed ꝓ criminis prioris ꝓbatiōe imponit fuga
tunc procedat ſuperior diſtinctio. Dy. in prę. ver. diuus Pius. fatetur, ꝙ fu-
ga inducit ſuſpicionē: ſed ex ſuſpicione nō debet quis damnari, ff. de pęnis
abſentem. dicebat tn̄, ꝑꝑ ſuſpicionem illam eum ſubiici poſſe tormentis,
vt in præd. §. de his autē. ꝙ Iaco. de Belui. non placet in præ. §. ſi vero etiā.
per legem. ff. de quæſt. l. 1. in prin. & C. de quæſt. l. milites. ꝑ quas patet req-
ri ad torturam argumenta ſiue indicia in plurali. Pręterea fuga non reſpi-
cit directo delictum, ſed tuitionē perſonæ. De tortura vide, ꝙ plene ſcripſi
ext. de reg. iur. cū in contemplatione. De indiciis ſatis dixi ſ. de proba. §. ſi.
ſuper ver. 13. Quicquid tamen ſit, de iure ↄrium ſeruatur: quia ex unico in
dicio torquet. Per prædicta tn̄ quæſtio de producente remanet in dubio:
quia ſi ſola fuga notarii nō probat ↄ ipſum, multo minus ↄ actorem produ
centē: facit l. 2. C. de fi. inſt. Hinc eſt. ꝙ cū opponitur talis falſitas, vterque
probat. C. de fal. l. fi. & vide ſ. de probat. §. 1. ſub ver. 9. & ꝙ ibi dixi. Eſt ſciē
dum, ꝙ dum eram in curia, quidam arreſtati per benefactorem meum ve-
nerandæ memoriæ dominum Papam Ioannem, fugerunt: quo ſcito, hora
prandii tota curia fuit in motu, & multi prælati & nobiles ſtatim equita
runt ad locū, quo iuiſſe putabantur: inuenti fuerunt manu armata, ſed non
capti: tunc fuerunt examinata certa dubia. Et erat primum: an fractio arre
ſtationis & fuga induceret veram probationem eorum: ꝑꝑ q̄ fuerant arre-
ſtati, ita ꝙ poſſet ferri ↄ eos: ut confeſſos & conuictos, diffinitiua ſententia
Erat ſm̄, ꝙ proponebatur, an ad illam audiendam eſſent demum citandi?
Ad primū per diuerſos inducebantur multa. Primum: ꝙ princeps eſt lex
animata in terris: vt in auth. Colla. 4. de conſ. in fine, vbi 5. cōcor. alleg. glo.
reſtat. ꝙ arreſtatio legis & principis idem ſunt: ſed frāgens arreſtationē le-
gis habetur pro confeſſo, eſt tex. C. de aſſeſ. l. ↄſiliarios. & vt omnes tam ci-
ui. quam mili. l. vna, ver. ꝙ ſi quis. facit ad prædicta ext. de exceſ. præl. ex li-
teris. vbi ↄ illū miſſum ꝓ viſitatores ad curiam, licet non arreſtatum ꝑ Pa
pam, ipſe Papa procedens, eum, qui de curia fugerat, pronunciauit indi-
gnum altaris miniſterio ex quo ſecuta fuit depoſitio. Item iura non ſolum
arreſtatum fugientem, ſed ēt contumaciter abſentem habent pro confeſſo
probatur hoc 3. q. 9. decernimus. 11. q. 1. Chriſtianus. in fi. extra hoc c. titu.
nullus, ff. de iure fiſc. l. ſenatus. §. diuus vbi delator contumax punitur, ac ſi
non probaſſet. Item ſm̄ leges effractores carcerum capite puniuntur, ff.
de effract. l. 1. Fugienti pœna mitior imponitur, ut ibi, & ff. de cuſt. reo, l. mi
lites. & l. in eos. de pœ. l. aut dāna. §. q ſquis. vbi damnato ad tēpus ad pęnā
carceris, ſi fugiat, duplicatur tēpus tunc reſiduū ſeruata tn̄ diſtinctione: de
qua ibi. Facit ad idē C. de cohort. l. ſi apparitor. li. 12. vbi apparitor fugiēs
abſens damnatur: ꝙ regulariter non fit ſm̄ legem. ff. de pœnis, l. abſentem.
in prin. & C. de accu. l. abſentem. de hoc, & quid ſecundum canones, 3. q. 9.
in ſumma. de dol. & ↄtu. veritatis. ad fi. Cōtra iſtos, q ſe occultāt, uel occul
tant ēt ad modū ꝓcedēdi facit l. 2. C. de his, q latro. occul. in grauibus crimi
nibus, quale eſt crimen hæreſis: videmus, quod ſola contumacia etiam cū
excommunicatione ſecuta, non ſufficit ad ſententiam damnationis, niſi la
batur poſt annus, de hæret. cum contumacia. lib. 6. inducebatur tn̄ tunc ſic
illa dec. Contumacia enim ſuſpicionem probabilem, facit vehementem,
fuga verò carcerati, vel arreſtati aliquid addere debet: ſed poſt vehementē
non eſt gradus, niſi violentiæ, vt ibi no. ergo violentiam inducit. Sed reſpō
debatur ꝙ vehemens non erat hæc media, nulla enim ↄtumacia præceſſe-
rat: imo vocati venerant. De ſecundo dicebatur, citationē non eſſe neceſ-
ſariam ꝑ decr. eum qui de. dol. & ↄtu. lib. 6. vbi patet contumacē, qui appel
lauit, etiam ad ſententiā non citādū. Ratio, quia appellando ꝓteſtari vī ſe
de cætero nolle venire. Si hoc operatur verbū appellationis, longe fortius
hoc operari debet fuga carceris, vel arreſtationis: ēt in facto ↄſiſtens: cum
plus ſit factis demonſtrare, quam verbis dicere. de hoc de app. dilecti. 2. in
1. gl. Itē ſi verum eſt, ꝙ ſine appellatione dicens ſe nolle venire: ſit manife-
ſtus contumax, ulterius nō citandus, ꝑ dec. venerabilibus. de ſen. exc. lib. 6.
§. ſecus. nec audiendus appellans, ꝑ cle. de dolo & contu. ſi ante, fortius ſic
dicemus in iſto fugiēte. ſuꝑ hoc tamen vide, ꝙ plenè ſcripſi ſ. de contuma.
§. 1. vltra medium, ante ver. & nota, quod.
ADDE, an fuga faciat quem haberi pro ↄfeſſo: vltra ea, quę not. in d. l. in
eos. Bal. conſ. cxxii. j. li. vbi ↄſuluit tenuiſſe ſn̄iam iudicis, qui condemna-
uit quendam, qui fugerat dimiſſa vxore in domo mortua ex vulneribus: iū
cta eius ↄfeſſione extraiudiciali, & fama publica: & per Bal. eius conſi. 230.
inci. primus quæſtionis articulus. vbi dicit, gl. dictæ legis, in eos. ſic debere
limitari. Nam aut quis detinetur pro generali inquiſitione, & nō habetur,
pro ↄfeſſo: quia ficta ↄfeſſio: ſicut vera, debet cadere ſuper certo: & ideo de
bet crimē certum probari, vt l. 1. C. ut omnes cauſæ, tam ciui. quam cri. &
in auth. vt iud. ſine quoquo ſuffra. §. neceſſitas. Aut detinet ꝑ inquiſitionem
ſpecialis criminis: & tunc aut aufugit confractione, aut conſpiratione, &
loquitur l. in eos, aut aliter, & tunc non habetur pro confeſſo: punitur tn̄ ꝓ
motu iudicis: ut no. Gul. de Cun. in l. ſuccurritur. ff. ex qui cau. maior. & ibi
ēt quod fuga carcerati non ꝓbat contra poteſtate, ſiue officialē. Reſpectu,
autē teſtatorū, de quibus Io. An. loquitur, vide latius ꝑ Old. cōſ. lxv. ubi ēt
qualiter Cardinales eſſent puniēdi: & reliqui religioſi, qui illi ſchiſmatico
fauorem præſtiterint, qui vocabatur Bauarus: conſilium incipit: hic
igitur.
e Inducit. ¶ Ponuntur effectus, ſecundum Tanc.
f Propoſuiſti. ¶ Sic eſt in acquiſitis ꝑ vxorē, conſtante matrimonio: quæ ma
riti præſumuntur, niſi probetur contrarium, ff. de donat. inter vir. & vx. l.
Quintus. Idē dicunt quidam de acquiſitis ꝑ filiūmfamilias: vt prçſuman-
tur aduentitia: de bonis patris quæſita: alii contra: uide ſ. de actore, B. uer.
ſed quid ſi dubitetur.
g Dixit. ¶ Multum reſpexit auctor retro, eſt enim allegatum in principio. §.
præcedentis.

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

cinus nocentis q̃ innocentem condemnare,vt ff.de pœnis, abſen
5 tem.¶†Neceſſaria aũt eſt præſumptio illa,quam cõmuniter vocant Magiſtri,Iuris & de iure:& hæc inducit probationem,& iudicẽ ad pronunciandum,nec recipit probationem in ꝯrium.Dr̃ autem ideo Iuris & de iure,quia ius vehementer præſumit ſic eſſe uel non eſſe:& ꝑꝑ talem præſumptionem ius ſtatuit ſu ꝑ ea. Verbi gratia:Si is qui contraxit cum Berta ꝑ verba de futuro;cognouerit eam poſtea,ius certè ſtatuit,ꝙ huiuſmodi matrimoniũ præſumptum probationem non admitti.nam ex quo eam cognouit intelligitur in eam conſenſiſſe,quamuis cum ea non contraxerit per uerba de præſenti vt ext.de ſponſ.is q & in exemplis ibi no. Itẽ ſi quis cognoſcit ſponſam ſuam conditionalem,ius præſumit purum cõſenſum acceſſiſſe:& ideo ſtatuit pro matrimonio ſententiandum, ext.de ſpon.impub.de illis ext.de cond.appoſ per tuas.Et eodem modo,ſi qua inuita viro tradita, poſt cõſenſerit, in carnalẽ copulã ,vlterius nõ auditur,ext.de eo,qui dux. in mat. q̃ pol per adul.c.ſignificauit.ext.qui matri.accuſ.poſ.inſu p. Vel ſi poſtea cum eo per annum & dimidium ſtetit,vlterius non admittitur ad probandum violentiam, quę præſumitur in conſenſum tranſiſſe:ext.de ſponſa.ad id,ꝙ & c.iuuenis.Idem in ea, quæ dicit ſe inuitam intraſſe religionem,ext.qui cler.vel vouen. c. ſi. Icem pone alia exẽpla,ut C.ad Macedo.l.ſi.& C.arb.tute.l.ſi. De hac autem præſumptione loquitur 11.q.1.ca.ſi qui clericorũ & in auth.vt lic.matri & auiæ,§.penul.& ſi.ext.de deſpon.impu.c.li
a teras.& de hac materia vide extra.de ſponſ.is qui fidem.[a] & l.diſferrum.& 54.diſt.ca fraternitatem Alias autem quantũcunque ius aliquod præſumat,ſemper admittetur probatio in contrariũ niſi aliquid certum ſuper ipſa præſumptione ſtatuat:puta,ꝙ nõ admittitur probatio in contrarium,ut no.in prædicta ꝯcordan
b tia.[b] ¶†In ſumma nota,quod ubi iudex ꝑ præſumptionẽ proce
6 dit,valde ſuam debet ſent ẽtiam temperare,& tardus debet eſſe ad pœnam corporalẽ,uel pecuniariam infligendã:ar.2.q.1.c.nomine & c.1.quod dic,prout notatur,ſecũdum Papam,ext.eo.qa
c verìſimile.[c] ¶†Sed pone:[d] Petrus minatus eſt Titio,ꝙ ei oculos
7 erueret:poſtmodum eruti ſunt oculi eidem T.neſcitur tamen à
d quo:ſed P.accuſatur de hoc,contra quem probantur ſolum huiuſmodi minæ:quæritur, vtrum ex hoc ſolo debeat cõdemnari? Et videtur,quod nõ:quia in criminibus claræ debent eſſe probationes,2.q.8 ſciant. Item metum non ex iactationibus tantum, ſed ex facti atrocitate probari ꝯuenit,ut C.quod met.cau. l.me
e tum.[e] Licet ergo minæ probentur,nõ ob hoc factum probatur. C.de tranſ. interpoſitas.nam præſentem metum inſpicere debemus,ff.ꝙ me.cau.l.metũ.C.de pę qui ſnĩam Nec ꝑ ꝓſumptionẽ debet quis ad pęnã ſanguinis ꝯdemnari, ff de pœn. abſentẽ.Nec debet imputari,ꝙ iracundiæ calore dictũ eſt,ff de re iur .ꝙ calore.2 q.3.§.notandum,prope prin.Nec propter verba ſequuntur verbera,ff.de his,qui no.infa.l.iuſſum & l.verbera.Ar.contra ff. ad leg.Iul.de adul quod ait.ff.ex qbus cau. mai l. antep ff. de rei
f ven.l.ſi ante.ff.ſi cui plus,quam per leg.Fal.hoc autem.[f] Præſumi mitur enim aliquid ex his,quę incontinenti ſecuta ſunt, extra de elect.officii.Item nemo præſumitur dixiſſe ꝙ mente non agitauerit.ff.de ſu pel.leg.l.Labeo in ſi.C.quod me.cau.ſi donationis. ibi uel capitales,&c.23 diſt.in Pſalmiſta ff.de quæſtionib.milites. SOL. Dñt quidam ex ꝓmiſſis dictis præſumi,& ex perſona dicta pẽſari,C.ſi quis Imper.maled.l.1 C.de rei vẽd.in fundo.ff.de tut. & cur.his q.ff.de quæſt.l de minore.ff.de actio.& obl l ſi.ff.de accuſat.ſi cui.ext de pign.illo in ſi Si enim non ꝯſueuit talia facere, non dẽt iudex ex præſumptione ꝯdemnare, licet fuerit minatus,
g vt in pre.l.abſentẽ.Poſſet tamẽ ſupponi tormẽtis,[g] ar ff.mand.
8 ſi vero non remunerandi.§.contrario.in ſi.¶†Et idẽ eſt, ſi aliqs, interfectus ſit,neſcitur tamen à quo:ſed probatur , quod P.erat inimicus illius,& ab illo offenſus.nam bene poterit P. ex tali præſumptiõe torqueri.ff.de don.inter vir.& vxo.ſi ſeruus cõmunis.
9 & l.cum hic ſtatus.§.ſi mulier.& l.vir vxori.ff.de lega.3.l. vxori.§.
h ſi.ff.fami.erciſcũ.l.quę pater.¶†Illud etiam notandum eſt,[h] qđ

Omne bonum factum,recte præſumitur actum.

arg.ext.de renun.in preſentia,& de præſum.c ſi.1 1.q.3.abſit.C de commit.& contrah.ſtip.l.1.Item.

Omne malum factum,praue præſumitur actum.

ext.de ꝓſum.c.1.ff.ad legẽ Aquil.nã ludus.15 q.1.ſi quis non iratus.& q.6.c.1.in ſi.ꝙ uerũ eſt omnino,niſi ratione perſonæ ꝯria
10 ꝓſumptio oriat̃,vt 5.q.5.nõ omnes.¶†Itẽ nota, ꝙ non ꝓſumit̃ bonũ de malo.nec malũ de bono,ut xlvi.diſt.ſunt nõnulli.in ſi &
i qui ſemel fuit bonus,adhuc præſumit̃ bonus:& eꝯ,[i] ff.de accuſ.ſi cui.§.iiſdẽ.ff.de re mil.non omnes.§ à barbaris.& in pred.ca.ſunt nõnulli.ad ſi.ext de ꝓſum c.mandata.ext.de præben. c.niſi eſſent in prin.Et qui ſemel fuit excõicatus adhuc præſumit̃ eſſe excom
k municatus,vt legit & no.ext.de cler.exc.c.illud.[k] extr.de ſcruti.

in ord.fac.c.vnico.Ar.ꝯ 1.q.7.ſancimus.de hoc ſ.de proba.§.vi
11 dendum.ver.ſed nunquid.¶†Item nota ꝙ circa idẽ factũ nonnũquam diuerſæ præſumptiones habentur,& quandoque una illarum præponderat alii,ut ext de elec.cuo inter R.ſeniorẽ.uer.ſine quamuis.cum ſuis conc.& adde,quod no.ſ.de prob.§.1.uer.ſe
l cundum.& §.videndum.ver.5.[l]

ADDITIONES.

a Fidem. ¶ Et vide,quod ibi dixi ſuper gloſſ.2,& hoc eodem ti.quanto.ſuper j.gloſſ.

b In prædicta concordantia. ¶ Seruando,quod obtuli ſuper rubrica in ſi.eo. ꝙ dictum Mart.de Fano in volumine non habetur,eſt ſciendum,ꝙ ad hãc ſpeciem ipſe addit hos caſus.Primus in ſtipulatione de dote tacita, C.de rei vx.actio.l.vna,j.reſp.Secundus in muliere,quę ſe pro alio obligauit,vt videatur id pro ſe feciſſe,C.ad Velleia.ſi mulier.& l.antiquæ.Tertius bonę fidei poſſeſſorem facit malæfidei per conteſtationem,ff.de pet. hære.ſed & ſi lege,§.ſi autem.Quartus facit verum contumacem, qui ſe præſentat iudice pro tribunali ſedente,non contumacem,ff. de in integr. reſtitu.l. diuus. Quintus facit eum donaſſe,qui donare noluit,ff.ad l.Aquil.ſi ſeruus.§.ſi olivam. Inſt.de rerum diuiſ.§.ex diuerſo?Sextus inducit inſtitutionem , vbi facta non fuit,ff.de adminiſt.tut.l.lex,quæ tutores.Septimus facit prælatos acquirere eccleſiæ,quod non intendebant:C.de epiſ.& cle.auth. licentiam. Octauus,facit patrem promittere dotem de ſuo, quam intendebat promittere de alieno,C.de dot.promiſ l.ſi.Nonus præſumit ſubſtitutionem pupillarem,vbi mens teſtantis erat ſolum de vulgari,ff.de vul.ſubſti.hoc iure.& C.eo.ti.quamuis.j.reſp.Decimus ꝯ veritatem rei facit militem in caſtrenſi peculio mutuatum,C.ad Mace.l.ſi.Vndecimus facit hæredem manumittere ſeruũ,quẽ manumittere noluit,C.de Lat.lib.toll.l.j.§.illo.His caſibus.& ſimilib.lex dicit,Sic volo,ſic iubeo:nec innititur veritati facti,ſed voluntati & æquitati.adducit ad idem C.de dona.ante nup. cum veterum. de bon. quæ li.cum oportet.§.ſin autem.de fideic.lib.& ſi not.de pig.l.ſi. C de epiſ. & cler.officiales.ff.de adop.l.his verbis.Proſequitur demum præſumptionem iuris,in qua non præponitur præſumptum vero,ſi verum ꝯ illam probari poſſit.Non dicit ergo ius,Sic volo,ſic iubeo, vt ſ.. ſed dicit ſic credo, niſi contrarium appareat.Dat exempla in non expresſis caſibus , vt dict.l. Quintus.ff.de don.inter vir.& vx.cui cõiungitur l.ẽt.C.e.ti.ff. de iure dot. ſed niſi.de teſta.l.ſeruos.de excuſa.tu.Neſennius & l.ſeq.loca.& conduc.l. itẽ q̃rit.de lega.3.l.vxorem.§.ſi.de li.& poſth.l.placet.de cond.inſt.l.quidã. queãd.te.aper l.1.in ſi.de annu.leg.l.annua.§.a Titia.de lib.agnoſ.l. 1.§.Iulianus.de prob.qui teſtĩũ.quib.mo.pig.vel hypo.ſol.ſicut re. §. ſuperuacuũ. de rel.& ſump.fun.ſi quis impediat.§.ſed interdum.de neg.geſt.Neſennius. de fideic.lib.l.generaliter.§.ſi petitum.C.de fideic.cum acutisſimi. de probat.ſiue poſſidetis.mãd.l.ꝑ diuerſas.de ꝓb.cũ te minorẽ.de anna. excep.l. ſi.de ſecũ.nup.auth.nũc aũt.de alimẽ.pup.ꝓſtã.l.ſi.arb.tut.l.ſi.Fatet̃, ꝙ q̃dã cõputãt iſtã ſub priori:& autor iſtã ſuperius allegauit de diſtra.pig.l.& q ſub imagine.De tertia ꝓſumptione hominis dat exẽpla , ff. de acq. hæred. cũ quidã.§.quid ergo.de hær.inſtituẽ.l.vlt.de ꝓbatio.l. ſi chirographũ.de le.2.l.vnũ ex familia.§.ſi.C.de poſtul.ꝓuidẽdũ.in fin.de fur & ſer. corrup.l. inciuilẽ.& l.ciuile eſt.de teſta.mil.in teſtõ.in ſi.ſm vnã lecturã,de inoſ. teſt. l.filiis matrẽ.Hæc hominis præſumptio nec veritas eſt,nec ꝓ veritate recipit̃,ꝓficeret tñ,ſi eſſet aliqualiter violẽta,& aliquibus indiciis iuuaret̃,ff.de li.agnoſ.l.3.§.Iulianus.ff.de min.l.3.§.1.in ſi.C.qui : & aduerſ.quos.l.1.De quarta ꝓſumptiõe naturæ,allegat ff.ꝙ met.cã.l.iſti q dẽ.§.ſi.de nup.l.1.ꝓtimo reſp.de reb dub.l.qui duos.§.2.ꝙ cũ fal.tut.l pe.reſp.1.de li. hom.exhi. l.3.§ ſi eũ.de adop.l.nec ei.de reb.cor.l.ſi pupillorũ.§.ſi pater.de his., qbus vt indi.hær.auf.§.ſi.de manu.vind.l.illud.in ſi.de lib.leg.l.Aurelius.§.Titi' de reg.iur.l.capiẽda Dicit aũt hãc ꝓſumptionẽ natura & lege iuuatã,in dubiis ꝓ lege ſeruari.De quinta ſũpta,ex ꝯſuetudine al.ff.de pig.actio vł uniuerſorum.de le.1.ſi ſeruus pluriũ,§.ſi.de le.3. nũmis. ad Maced.l.ſeruus.§. antep ſubdit:ꝙ hanc præſumptionem ſuſtinet lex:& merito , cum conſuetudo ſit altera natura.

c Verìſimile. ¶ Quod poſui e.tit.c.2.in gl.per hoc.
ADDE,vt per Ale.in l.1.in 8.col.ff.ſi cer.peta.

d Sed pone. ¶ Iſte ver.& ſequẽs additi fuerũt:& primũ habitũ ex dictis Odof.ſm ex dictis Guid.de Suz.in diuerſis locis,ſed plus in l. Põponius.ff. de neg.geſ.in ſi.& in q̃ſtione ſtatutorũ mihi ſub litera B.ꝯcordat aũt in his q̃ hic dicunt̃.Addit tñ Guido vtrobiq;,ꝙ ſecundum Lombar.indici poſſet bellũ,ut ibi libro primo,de homicid.liberorũ,c.recolimus.Aequè poterat auctor addere tertiã qõem multorum de illo, q domũ vendidit, & paulo poſt commiſit homicidium,an ſic præſumat̃ venditio facta in fraudem pœnę qđ domus veniat diruenda,uel confiſcanda ſecundum formam ſtatuti? de qua vide j.de dona.ver.item pone.
ADDE,tu ad quæſtionem auctoris ea,quæ plenè dñr per Ant.de Butr. in c.iurauit,& per do.Ab.Sicul.ibidem,ext.de prob.& per nouiſſimos ibidẽ ¶ Ad quæſtionem vero,quam ponit hic Io.And.adde notabiliter Bald. in l.ſi is qui.per illum text.ff.de acquir.hæred.

e Metum. ¶ Vbi de hoc no.Cynus non tractat ibi q.ſed huc remittit.

f Autem. ¶ Plus facit pro prima parte:& ſi mihi non credis,uide quod not. ff.de pet.hære.ſi quis libertatem.§.penul.in gl.ad arbitrium.

g Tormentis. ¶ Dixit Guido in q.ſi aliquod indicium adſit : quia iura, quæ ſequuntur hic,& j.verſic.prox.ſatis ſunt à longe:vide,quod prędixi ſuper verbo,violenta.

h Eſt. ¶ T.Vbi ſ.

i Econtra. ¶ De reg.iur.ſemel malus.lib.6.& Iac.de Bel.hoc multum plene proſequitur ſuper l.omnimodo.C.de inoſſi.teſt.in ſolutione contra.
ADDITIO.Amplia ſingulariter prædictam regulam,ut per Hippo.de Marſil.ſing.lxxiiii.incip.tu habes regulam.Henric.Ferran.

k Illud. ¶ Puto,quod allegare voluit dec.propoſuit.e.tit.

l Ver.5. ¶ An ballæ,uel res habentes certum ſignum , præſumantur eius cuius eſt ſignum:vide per Iac.de Bel.in q. quæ incipi

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

ADDITIONES NOVAE.

* De hac materia vide Bar.& Alb.in l.ex perſona.& l.ſiue poſſidetis.C.de ꝓba.vbi multa ſingularia dicit.

* Quæ differẽtia ſit inter præſumptionem & fictionem, gl.in l.vnica.§. accedit.C.de rei vxo.actio.

* Nota ꝙ duæ præſumptiones faciũt vnam probationem.Bar.in l. excuſantur.de excuſ.tut.

* Quare in dubio præſumitur quis bonus,& in dubio præſumit quis non ſoluendo.Hoſ.in ſumma de ſcrutinio.§.in ſumma quærit de hoc,& dicit ꝙ ratio eſt,quia virtutes naturaliter debent in eſſe homini.verũ eſt poſt baptiſmum,quia in baptiſmo confertur gratia,de conſ.diſ.4.c.paruulos.vide Hoſtiẽ.in ſumma,de ſcruti.

* Nota ꝙ ſi alicui obiiciant plura crimina,& reſpõdẽdo aliqua prętermittit quicquid ex violenta præſumptione confiteri videtur. Bal.in l.ſiue poſſidetis.de prob.& c.nonne.ext.de præſump.

* Nota ꝙ ſicut vnum factum non præſumitur, ita nec pluralitas factorum. fa.c.cum Io.hæremita.de fide inſt.l.ab ea.de prob.& de reſcr.ca.1.de cond.app.c.per tuas.

* Nota ꝙ contra poſſeſſionem iuris & de iure non admittit ꝓbatio in ↄ̄riũ, niſi ꝑ confeſſionẽ partis.no.in Authẽ.ſi iã neceſſe.de dona.ante nup.& cle.conſtit.in fine.de elect.de hoc nota.in l.non eſt veriſimile.ff.ꝙ met.cauſa.& l.ſi duo.de acquir.hæred.nota tamẽ ꝙ partis confeſſio non admittit ↄ̄ fictionẽ,licet admittatur ↄ̄ pręſumptionẽ.no.Bal.in l ſiue poſſideris.de prob.ubi Bal.dicit ꝙ Nico.mata.dicit,ꝙ duæ ſunt præſumptiones,vna eſt iuris,alia hominis:& iuris præſumptio eſt duplex,quia quædam eſt quę tranſit in ſtatum legis,& iſta appellatur iuris & de iure. dicitur enim iuris,quia à iure eſt inducta.& dicitur de iure,quia de ea eſt factum ius,& ↄ̄ iſtam non poteſt ꝓbari,l.ſi arbitratu Caii & l.antiquæ.ad Velleia.quædam eſt præſumptio iuris,non de iure,& huic ſtatur,donec probetur ↄ̄rium:& dicitur iuris, quia ius inuenit eam,ut l.noſtra.& ſi lex habet iſtam præſumptionẽ pro uera,refundit onus probãdi in aduerſarium,vt hic:ſed ſi habet eã pro coadiumento veritatis,non pro fundamẽto,non transfert onus probandi in aduerſarium,ſed confirmat probationẽ probantis minus plenè:ſicut dicit de fama l.3.ff.de teſti.Itẽ quærit ibi Bal.an ſit differentia inter præſumptionẽ uiolẽtam & vehementem.& dicit quod non.

* Nota ꝙ præſumitur quis viuere niſi probetur mortuus,ut in Auth. hodie. de dona.inter virum & vxor.no.in l.Spadonẽ.§.qui abſolut.de excuſ.tut. Bal.in l.ſi quidem.C.ſolu.matrimo.

* An ille qui ſemel fuit talis,præſumatur ſemper talis.Bald.in l.ſi cum inter. C.quando prouoca.non eſt ne.

* An olim mutus,ſurdus,cæcus vel furioſus,præſumatur hodie eſſe.Bal.in l. 1.de bon.poſ.furio.infan.

* Au præſumptio ſit facienda ex præſenti in præteritum.Bald.in l.1.§.magiſtratus.de magiſtra.conue.& l.ex perſona.de probat.& ibi multa bona.

¶ Bal.de Præſumptionibus.

¶ An prȩſumatur quis poſſidere pro ſuo,ĩ.de diſput.& allegat.§.p̃ſumi[t]

¶ Ex quibus cauſis inſurgit præſumptio? Ex perſona,loco, tp̃e qualitate, taciturnitate ſequenti,inutilitate,fletu,fuga,negligentia,familiaritate,euẽtu,obſcuritate,quantitate,dignitate,dilectione,ſocietate,frequentatiõe & ætate,§.1.circa prin.G.& ex tẽporis breuitate,C.de emend.ſer.l.1.in gl.Ex tẽporis vicinitate,ff.de priuil.cred.l.ſi ex euẽtu.§.fi.Ex nimia charitate.C. de dona.l.data.Ex charitate parẽtelæ,ff.de ritu.nup.l.non ſolũ.§.denuo.C. de iniur.l.ſi non conuicii.Ex vniuerſali alienatione.ff.quæ in frau. credit.l. omnes.§.Lucius.ff.de leg.3.l.nomen.§.1.Ex inſtrumenti qualitate, ff.de ſica.l.1.§.ſed ſi claua.ext.de hom.c.ſignificaſti.& ibi Baldus ſuper Inn. Ex cõtinuata poſſeſſione,l.ſicut §.ſuperuacuum.ff. quibus mod.pig. vel hyp.ſol. Ex legali prohibitione,de prob.l.qui teſtamentum.Ex maleficij vicinitate vt no.ff.de donat l.poſt ↄ̄ctũ.ꝑ Doct.Ex officio & adminiſtratione,vt no.in l.athletas.§.calumniator.ff.de infa.ff.de admin.tut.l.non eſt. Ex poteſtate, & iuriſdictione.C.ſi qua.præd.pot.l.1.Ex eadẽ cognatione,ff.de iniur.l.lex Cornelia.in prin.Ex conſideratione,ff.de offi.præfec.vrb.l.1.§.cum patronus.in gl.Ex ſecta & conſpiratione,ut no.in c.conſpiratores.Ex ſecreta cõiuratione,ut in Catilina,& multis alijs cauſis.Baldus.¶ Quadruplex eſt p̃ſumptio:temeraria & leuis,quæ animum iudicantis ad credẽdum dicitur, mouere.Eſt ꝓbabilis:& hæc eſt duplex:vna,quę iuuatur legibus,& iſta habet vim probationis:niſi ↄ̄rium probetur:alia:quæ vĩ hominibus.eſt enim probabile:quod vĩ omnibus:aut pluribus:aut ſaltẽ ſapientibus, ſecundum Ariſtotelẽ:& iſta non ꝓbat ꝑ ſe,ſed iuuat probationẽ ſibi concordantẽ, & elidit ſibi probationẽ ↄ̄riam l.fi.ff.ꝙ met cauſa.vbi de hoc.Elidit: dico id eſt aliqualiter extenuat:& vide,quod no.in l.ſi duo patroni.in prin.ff.de iureiur.& ff.de pœn.l.abſentẽ.ꝑ Dynũ.Eſt & uiolẽta,id eſt, ex multis indiciis collecta,ff.de excuſ.tu.l.2.§.ætas:& ꝑ gl.& Dynũ: uel ex vno multũ efficaci & ꝓximo veritati:ut ſi quis fugiat cum gladio ſanguinolento,præſumit vulneraſſe,ſi aliud non apparet:& iſtud indicium non eſt plus q̃ ſemiplena probatio,ſed eſt minus:ergo duo indicia nõ faciũt plenã ꝓbationẽ qa nec unũ ſemiplenã:vt no.ff.de ꝓba.l.cũ ꝓbatio.ſed iudex ex qualitate indiciorũ ꝑpẽdet.ff.de ædil.edic.l.qro.in fi.ff.de qu.l.maritus.ff.de adul.l. capite quinto.C.de qõnib.l.milites.§.oportet.C.fami.erciſcun.l.fi.Eſt & neceſſaria iuris & de iure,qñ lex figit pedes in ea nõ ſolũ p̃ſumẽdo,ſed etiam ſtando: & tunc nõ valet probatio in ↄ̄riũ,niſi ꝑ ↄ̄feſſionẽ, ut in authentica, de æqual. dot.§.illud.Bal.vide ĩ.de re iudi. §.not.ↄ̄ p̃ſumptionem. ¶ An q minatus eſt alicui mortẽ,occidiſſe p̃ſumat,ſi poſtea inimicus eius clã fuit occiſus? ver.ſed pone.ꝑ Gui. ¶ Nemo præſumit[ur] priuilegiatus,niſi ꝓbet: quia pri-[illegible] nõ põt naturaliter haberi,C.de fid.inſt.l.ſi ſolennibus. ¶ Præſum[ptio] [illegible] [pro]batio hominis,non legis.Et nota,ꝙ præ[illegible] [illegible] liquidiſſima ꝓbatione,ut l.licet Impe[illegible] [illegible] l.pen.in gl.ordinaria.Bal.Nota,ꝙ duę [illegible] [d]uæ p̃ſumptiones diuerſorũ generũ, & [illegible] nõ faciũt plenã probationẽ in criminali:nam teſtis de veritate eſt ſingularis.Itẽ fama eſt probatio multũ fallax & facilis:ſed in ciuili probant plenè,ſ.in Dyn.ff.de excuſ.tut.l.2.§.ætas. Sed Old.dicit ꝙ etiam in ciuili,ar.l.1.qui num.tu.idem Ray.& Bar.ibidem: quia duo imperfecta,quæ non ſunt eiuſdem naturæ,non faciunt vnam perfectam pro quibus optime facit tex.de ſucceſ.ab inteſt.c.cum dilectus. & ibi vide Bal.ſuper Inn.Gl.tenet contra:quia quæ nõ proſunt ſingula,multa iuuant: nec debet ad unam ſpeciem probationis arctari vigor veritatis. Item conſentiens fama confirmat,ff.de teſtib.l.3.§.idem diuus.vide ĩ.de re iud.§ ſtipulatio.Bal.

a

De Iuramenti delatione.[a] Rubrica.

SVMMARIVM.

1 *Iuramentorum ſpecies quot & quæ ſint.*
2 *Pluribus teſtibus in vnam ſententiam concordantibus,poteſt ferri ſententia,ex quo actor plene probat,nec defertur iuramentum.*
Teſtes duo an faciant plenam probationem,& unus ſemiplenam.
Dictum vnius,dictum nullius.
3 *Cauſa dicitur modica,niſi ſit vltra duos aureos.*
4 *Iuramentum nolle deferre,aut omnino nolle iurare,manifeſtæ eſt turpitudinis.*
5 *In iuramenti delatione quatuor ſpecialiter ſunt attendenda.*
6 *Iuramentum an in cauſa ciuili & famoſa ſit deferendum.*
7 *Iuſiurandum an in cauſa mere ſpirituali poſſit deferri.*
8 *Iuramentũ debet ei,q melius probat,deferri, ſiue ſit actor, ſiue ſit reus.*
Actore non plene probante reus eſt abſoluendus.
9 *Iuramentum cui ſit deferendum,vbi vtraque pars ſemiplene probat.*
10 *Actore plene probante,ſi reus excipiat, cui deferendũ ſit iuramentum.*
11 *Iuſiurandum deferri poteſt per eum, ad quem negotium proprio nomine ſpectat.*

QVONIAM ob defectũ plenæ probationis defertur actori quandoque iuſiurandũ à iudice, & etiam pars quãdoque parti defert,ut ext.de iureiur ca fi.& ff e.l. 1.& 2.& l manifeſtę. ideo ſuꝑ his ad inſtructionem iu-
1 dicum aliqua,tamen pauca,tangamus.¶ † Ad euidentiam tamen dicendorum prænotandum eſt,quod iuramentum aliud eſt promiſſorium,aliud aſſertorium.Promiſſorium dicitur,quod ſuper futuro fit:quando videlicet aliqd dandum, vel non dandum, uel faciendum,uel non faciendum promittitur ut ſi quis iuramento promittit in iudicio ſiſtere,aut litem exequi,vt C.de epiſ & cleri. auth generaliter.ext.de ſequeſt.poſ.c.1 in fi.aut aliquid huiuſmodi promittit:& tale iuramentum infamat,qui in eo frangitur fides Deo & homini:& magis imputatur tunc,quam ſi iuraret de præſenti,uel de præterito:quia magis & plenius deliberarẽ põt, vt C.de tranſac.ſi quis maior.& de hoc 6.q.1 quicunque & ff.de his,qui no.infa.Lucius.Aſſertorium uero dicitur,quod fit de prę terito,uel præſenti,in quo videlicet aſſeritur aliquid eſſe, uel fuiſſe:& hoc non infamat,ſ quantum ad infamiæ pœnam.Goſ. non
b admittit hanc diſtinctionẽ. [b] Aſſertorii autẽ ſunt plures ſpecies. nam aliud eſt de calumnia aliud de veritate,aliud de malitia:de quibus no.ſ.de iur.cal.§ 1.Item aliud eſt voluntariũ, aliud neceſſarium,aliud iudiciale.Voluntarium eſt,quod fit ext.iudicium,& ex ſola uoluntate,ff.de iureiu.iuſiurãdum,quod ex conuentione.& extra eo.fere per totum.Neceſſarium eſt iuramentum teſtis, uel iuramentũ de calumnia,uel quod iudex parti defert.de quo dicam iam.Iudiciale vero eſt, quod pars in iudicio defert parti: de
2 his habetur,& no.eo.tit.c.fi.¶ † Nota igitur,quod ſi plures teſtes in vnam concordẽt ſententiam , tunc ſententia ferri poteſt,ex quo actor plenè probat,nec defertur iuramentum,ext.de prob. c.2.Si vero actor ſemiplene probat,pura habet vnum ſolum bonum teſtem,& res eſt modica,& in qua duo teſtes ſufficiant,tunc actor,ſi ſciat veritatẽ,petat ſibi iuramentum deferri , vt C.de re. cred.& iurei.l.3.ff.e.ſi duo patroni.in prin.ff.de leg.tut.legitimos ff.de dote pręleg.Theopompus.& ext.de deſpon.impub.atteſtationes vbi de hoc,ſecundum Vincę.quod fieri debet.Nam cum duo teſtes faciant plenam probationẽ, vt ext.de teſtib.in omni. & c licet.& 4 q 3.ver.vbi numerus.ergo vnus faciet ſemiplenam probationem,vt ſ.de prob.§.fi.ver.vlt.Reus vero ecõtra reſpõdeat,Frater,Vox vnius,vox nullius,C de teſti.iuriſiurandi. ff de qõnib.maritus.33.q.2.admonere.verſus prin.vnde nõ dẽt tibi iuramentũ deferri:imo mihi,qui reus ſum in hac parte,ſiue excipiẽ
3 do,ſiue replicando,C de eden.l.fi † Nec enim eſt modica cauſa, quia eſt vltra duos aureos,vt ff.de dolo.id eſt.Sed videtur modica,ſi

ADDITIONES.

a Ex practicis auctoribus nullus poſuit hanc rubricã ſimpliciter: vnde Tan. ſ.proxime continuauit ſequentem.¶ Pileus tamen quarta parte rub.1.ſ.de probat.ante medium , ſatis de hoc tractat. ¶ Roſ.tamen prætorias poſuit rub.de vtili actione ex ea cauſa ,ex qua iuratur : & inter edicta poſuit rub. de actione in factum ex iureiurando.

b Diſtinctionem. ¶ Quod videas in Sum.de iur.ante ſ.